

К

А.І. Груша

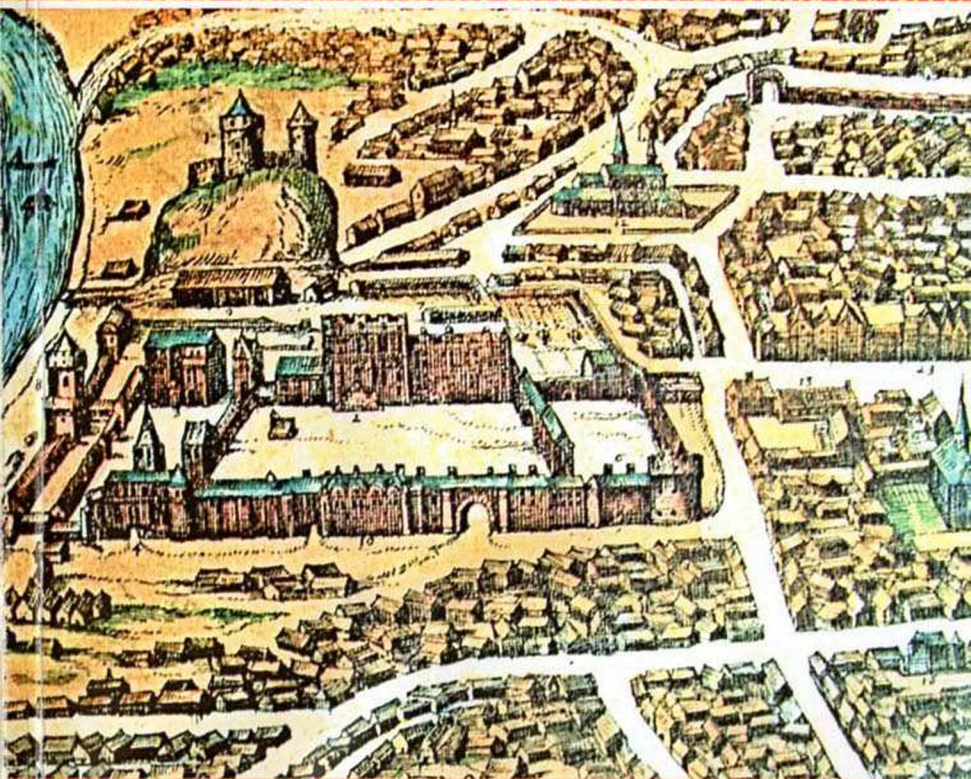
анцылярыя

Вялікага

княства Літоўскага

40-х гадоў XV—

першай паловы XVI ст.

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут гісторыі

А.І. Груша

Канцылярыя
Вялікага
княства Літоўскага
40-х гадоў XV—
першай паловы XVI ст.

Мінск

«Беларуская навука»

2006

УДК 94(476)«14/15»
ББК 63.3(4Бел)4
Г 91

Навуковы рэдактар
доктар гістарычных навук Г. Я. Галенчанка

Рэцэнзенты:

кандыдат гістарычных навук В. А. Варонін,
кандыдат гістарычных навук В. С. Мянжынскі

ISBN 985-08-0725-3

© Груша А. І., 2006
© Афармленне. РУП «Выдавецкі дом
«Беларуская навука», 2006

ЗМЕСТ

Прадмова	3
1. Гістарыяграфія і крыніцы	9
2. Функцыі канцылярыі	27
3. Структура канцылярыі.....	44
3.1. Выканаўчы і кіруючы апарат.....	44
3.2. Арганізацыйна-функцыянальная структура.....	57
3.3. Рэарганізацыя канцылярыі 1516–1522/1923 гг. і яе вынікі.....	62
3.4. Далейшыя змены ў статусе і функцыях пісараў і дзякоў у 20–40-х гадах XVI ст. Колькасць штату пісараў.....	70
4. Персанальны склад канцылярыі	78
5. Асаблівасці арганізацыі працы і справаводства канцылярыі....	83
5.1. Асаблівасці арганізацыі працы пісараў	83
5.2. Рух дакументаў	84
5.2.1. Месца падрыхтоўкі і капіравання дакументаў.....	91
5.3. Кнігі Метрыкі.....	92
5.3.1. Першыя гістарычныя назвы.....	92
5.3.2. Склад.....	103
5.3.3. Асаблівасці вядзення кніг Метрыкі ў 30–40-х гадах XVI ст.....	108
5.3.4. Форма захавання кніг Метрыкі.....	113
5.4. Забеспячэнне дзейнасці канцылярыі	115
6. Адзнакі выходных дакументаў	117
6.1. Сведкі, «правіць», загадваць	119
6.2. Гаспадарскі, канцлерскі і пісарскі подпісы.....	122
6.3. Пячатка.....	128
6.4. Месца і форма прастаўлення адзнак дакументаў.....	129
7. Кампетэнцыя канцылярыі.....	131
Дадаткі.....	138
Заклучэнне	197
Крыніцы і літаратура.....	201

Навуковае выданне

Груша Аляксандр Іванавіч

**КАНЦЫЛЯРЫЯ
ВЯЛІКАГА КНЯСТВА ЛІТОЎСКАГА
40-х ГАДОЎ XV – ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XVI ст.**

Рэдактар *І. Л. Дзмітрыенка*

Мастацкі рэдактар

Тэхнічны рэдактар *Т. В. Лецъен*

Камп'ютэрная вёрстка *С. М. Касцюк*

Падпісана ў друк 23.06.2006 г. Фармат 84×108^{1/32}. Палера пісчая. Гарнітура Times New Roman. Рызаграфія. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 11,34. Ум. фарб.-адб. 11,76. Ул.-выд. арк. 9,8. Тыраж 250 экз. Заказ 227.

Рэспубліканскае унітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука». ЛП № 02330/0131569 ад 11.05.2005 г. 220141. Мінск, вул. Ф. Скарыны, 40.

Груша, А. І.

Г 91 Канцылярыя Вялікага княства Літоўскага 40-х гадоў XV – першай паловы XVI ст. / А. І. Груша. – Мінск: Бел. навука, 2006. – 215 с.

ISBN 985-08-0725-3.

На падставе шырокага кола крыніц разгледжаны функцыі, структура, персанал, асаблівасці працы і кампетэнцыя канцылярыі Вялікага княства Літоўскага – установы, у нетрах якой узніклі кнігі Метрыкі Вялікага княства Літоўскага і мноства актаў, што з’яўляюцца сёння аднымі з першачарговых гістарычных крыніц. Увага акцэнтуюцца на маладаследаваных і дыскусійных праблемах гісторыі ўстановы.

Разлічана на вучоных, выкладчыкаў, аспірантаў, студэнтаў і ўсіх тых, хто цікавіцца мінулым Вялікага княства Літоўскага.

УДК 94(476)«14/15»

ББК 63.3(4Бел)4

Errata

Груша А. І. Канцылярыя Вялікага княства Літоўскага 40-х гадоў XV – першай паловы XVI ст. Мн., 2006

С./радок	Напісана	Трэба
34/14зверху	(Сратовіч - ?)	(Солтан)
34/18зверху	(Сратовіч - ?)	(Солтан)
51/23нізу	Сратовіч (?)	Солтан
67/16нізу	(Сратовіч - ?)	(Солтан)